

תנ"ך

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	—	עיון בתורה (ספר שמות עם מפרשים)	—	(16x3)	—	48 נקודות
פרק שני	—	עיון בנביאים אחרונים	—	(9x4)	—	36 נקודות
פרק שלישי	—	עיון בכתובים	—	(8x2)	—	16 נקודות
				סך הכול	—	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם ונקי, בלי פירושים ובלי תוספות.
- ד. הוראות מיוחדות: בפרק השני יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י אן מצודת דוד. בפרק השלישי יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י אן מצודת דוד.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

המשך מעבר לדף ◀

השאלות

פרק ראשון — עיון בתורה (ספר שמות עם מפרשים) (48 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 1-4 (לכל שאלה — 16 נקודות).

1. שמות, י"ב, מ'

- א. "ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים".
 רש"י: "אחר שאר הישיבות שישבו גרים בארץ לא להם".
 מדוע רש"י מפרש ש"מושב בני ישראל" לא היה רק במצרים? (4 נקודות)
- ב. "שלשים שנה וארבע מאות שנה".
 על פי רש"י, מאיזה אירוע מונים 400 שנה, ומאיזה אירוע מונים 430 שנה? (4 נקודות)
- ג. "ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן" (**בראשית**, פרק י"ב, פסוק ד').
 (1) מהי הקושיה שהקשה הרמב"ן מפסוק זה על פירוש רש"י שעליו כתבת בסעיף ב?
 (2) כיצד הרמב"ן מיישב קושיה זו?
 (8 נקודות)

2. שמות, י"ד, א'-ו'

- א. (1) "דבר אל בני ישראל וישבו" (פסוק ב').
 על פי רש"י, מה נצטוו בני ישראל, ומדוע נצטוו בציווי זה?
 (2) "ויחננו... לפני בעל צפן" (פסוק ב').
 על פי רש"י, מהו "בעל צפן", ומדוע נצטוו בני ישראל לחנות שם?
 (5 נקודות)
- ב. "ואמר פרעה לבני ישראל נבכים הם בארץ" (פסוק ג').
רשב"ם: "לפיכך שבו אחור שלא ידעו היכן ילכו, כי סגר עליהם המדבר את דרכם שהוא מקום נחש שרף ועקרב וחיות רעות ודואגים שם מאחריהם. ולפיכך שבו ממקום שהיו חונים באיתם בקצה המדבר, ועתה באו בין מגדול ובין הים לחנות על הים, והרי נבוכים, נבכי ים לפניהם. הרי אין להם מקום לנוס לא לפנים ולא לאחור".
 על פי רשב"ם, הסבר מדוע אמר פרעה שבני ישראל "נבכים". (6 נקודות)
- ג. "ויהפך לבב פרעה ועבדיו... ואת עמו לקח עמו" (פסוקים ה'-ו').
 (1) על פי רש"י, מה הייתה העמדה של עבדי פרעה לפני שנהפך ליבם, ומה גרם לליבם להתהפך?
 (2) על פי רש"י, כיצד שכנע פרעה את עמו לרדוף אחר בני ישראל עימו?
 (5 נקודות)

3. שמות, י"ד, ט"ו-כ"ה

- א. "דבר אל בני ישראל ויסעו" (פסוק ט"ו).
 על פי רש"י, כיצד נדרשו בני ישראל לנסוע, הרי הם לפנייהם? (4 נקודות)
- ב. "ויסע מלאך האלקים... וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן... ויעמד מאחריהם" (פסוק י"ט).
 מדוע הלך מאחוריהם מלאך האלוקים, ומדוע עמד מאחוריהם עמוד הענן? הסבר על פי רש"י. (6 נקודות)
- ג. "וישקף ה' אל מחנה מצרים בעמוד אש וענן ויהם... ויסר את אפן מרכבתיו..." (פסוקים כ"ד-כ"ה).
 על פי רש"י, מה עשה ה' למצרים? בתשובתך הסבר את שלושת הביטויים המסומנים בקו. (6 נקודות)

4. שמות, י"ח, ה'-ט'

- א. "ויבא יתרו... אל המדבר" (פסוק ה').
 מהי הקושיה של רש"י על המילים המסומנות בקו, ומהי תשובתו? (4 נקודות)
- ב. "ויאמר אל משה... ויצא משה לקראת חותנו" (פסוקים ו'-ז').
 (1) כיצד דיבר יתרו עם משה עוד טרם פגישתם? הסבר לפי רש"י.
 (2) רמב"ן: "שלח לו הדבר באיגרת כתוב בה כן, כי השליח לא יאמר אני חותנך, אבל יאמר הינה חותנך יתרו בא אליך".
 בדברי הרמב"ן מובאות שתי אפשרויות לפרש את המילים "ויאמר אל משה".
 מהי האפשרות שהרמב"ן שולל, ומדוע, וכיצד הרמב"ן מפרש את המילים האלה?
 (6 נקודות)
- ג. "ויַחַד יתרו" (פסוק ט').
 (1) מהו פירוש המילה "ויַחַד"? ענה על פי הפשט של רש"י.
 (2) מה מוסיף ספורנו על הפשט של רש"י?
 (6 נקודות)

פרק שני — עיון בנביאים אחרונים (36 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 5-9 (לכל שאלה — 9 נקודות).

שים לב: בשאלות שבחרת, יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

5. ישעיה, מ', א'-ג'

א. "נחמו נחמו עמי" (פסוק א').

אל מי מיועדת פנייה זו, ומהי הפנייה? (2 נקודות)

ב. "כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה" (פסוק ב').

(1) הסבר את דברי הנביא.

(2) בד"ק: "החכם רבי אברהם (אבן עזרא) פירש כפליים מצרות שלקח כל גוי, ואדוני אבי זיכרוננו לברכה

פירש כפליים עוונותיהם ועוונות אבותיהם".

הסבר את שני הפירושים שבדברי רד"ק.

(4 נקודות)

ג. "קול קורא במדבר פנו דרך ה'" (פסוק ג').

לשם מה קוראים לפנות את הדרך? (3 נקודות)

6. ישעיה, ס', כ'-כ"ב

א. "לא יבוא עוד שמשך וירחך לא יאסף" (פסוק כ').

הסבר את הדימוי שבפסוק, וכתוב מהי הנחמה המרומזת בדברים אלה. (3 נקודות)

ב. "ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר" (פסוק כ"א).

הסבר כל אחד מארבעת הביטויים המסומנים בקו. (4 נקודות)

ג. מהי ההבטחה שבפסוק כ"ב, ומה לומדים מן המילים "בעתה אחישנה" על האופן שבו תתקיים הבטחה זו?

(2 נקודות)

7. ירמיה, א', ה'-י"ד

א. "בטרם אצרך בבטן... הקדשתך... נביא לגוים" (פסוק ה').

הסבר כל אחד מן הביטויים המסומנים בקו. (3 נקודות)

ב. "כי נער אנכי" (פסוק ו').

הסבר את טענת הנביא. (2 נקודות)

ג. על פי פסוקים י"א-י"ד, ירמיהו רואה שני מראות.

הסבר כל אחד מן המראות האלה ואת המשמעות של כל אחד מהם. (4 נקודות)

8. ירמיה, י"ז, ד'-ח'

- א. "ושמטתה ובך מנחלתך אשר נתתי לך..." (פסוק ד').
הסבר כיצד העיקרון "מידה כנגד מידה" בא לידי ביטוי בעונש שמוזכר בפסוק. (2 נקודות)
- ב. "ושם בשר זרעו" (פסוק ה'); "והיה ה' מבטחו" (פסוק ז').
הסבר כל אחד מן הביטויים המצוטטים ואת הקשר של כל אחד מהם לפסוק שבו הוא נאמר. (3 נקודות)
- ג. (1) מהו המשל שבפסוק ו', ומהו הנמשל?
(2) מהו המשל שבפסוק ח', ומהו הנמשל?
(4 נקודות)

9. יחזקאל, ל"ז, א'-ד'

- א. "ויניחני בתוך הבקעה והיא מלאה עצמות. והעבירני עליהם סביב סביב..." (פסוקים א'-ב').
(1) של מי העצמות שמוזכרות בפסוק?
(2) מדוע הועבר הנביא על העצמות "סביב סביב" ולא הועבר ביניהן?
(3 נקודות)
- ב. "ויאמר אלי בן אדם התחיינה העצמות ... ואמר... אתה ידעת" (פסוק ג').
מה נשאל הנביא, ומהי תשובתו? (3 נקודות)
- ג. "אמרים יבשו עצמותינו ואבדה תקותנו נגזרנו לנו" (פסוק י"א).
הסבר את הטענה הכתובה בפסוק. (3 נקודות)

פרק שלישי — עיון בכתובים (16 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 10-12 (לכל שאלה — 8 נקודות).

שים לב: בשאלות שבחרת, יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

10. תהלים, כ"ג, ד'-ו'

- א. "שבטך ומשענתך המה ינחמני" (פסוק ד').
מה הם הדברים המנחמים את דוד המלך, ומהי הנחמה בדברים אלה? (3 נקודות)
- ב. "תערוך לפני שִׁלְחָן נגד צֹרְרִי" (פסוק ה').
הסבר דברים אלה. (3 נקודות)
- ג. "ושבתי בבית ה' לארך ימים" (פסוק ו').
הסבר בקשה זו. (2 נקודות)

11. תהלים, ל', א'-י"ג

- א. "מזמור שיר חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד. אַרְוִמְכָּה ה' כִּי דָלִיתִנִּי וְלֹא שִׁמַּחַת אֲיִבִּי לִי" (פסוקים א'-ב').
הסבר את הקשר בין המילים המסומנות בקו ובין חנוכת הבית. (3 נקודות)
- ב. "שָׁנַעְתִּי אֵלַיִךְ וְתִרְפָּאֲנִי. ה' העֲלִית מִן שָׁאוֹל נַפְשִׁי חֵיִיתִנִּי מִיָּדַי בּוֹר" (פסוקים ג'-ד').
מהי הכוונה במילה "ותרפאני", וכיצד ריפוי זה נוגע לנאמר בפסוק ד'? (3 נקודות)
- ג. "למען יזמרך" (פסוק י"ג).
מי יזמר, ומדוע? (2 נקודות)

12. תהלים, קמ"ו, ג'-ו'

- א. "אל תבטחו בנדיבים" (פסוק ג').
על פי הנאמר בפסוקים ג'-ד', מדוע אין לבטוח בנדיבים? (3 נקודות)
- ב. הסבר את הקשר בין פסוק ה' ובין פסוק ו'. (2 נקודות)
- ג. "השִׁמְרָאֱמֶת לְעוֹלָם" (פסוק ו').
רד"ק: "... והוא השומר אמת לעולם, ששומר הבטחתו לזמן רב, כמו שעשה לישראל, שהבטיחם להוציאם מן הגלות ואחר שהיו שם זמן רב... הוציאם. הינה תראה כי בו לבדו ראוי לבטוח".
על פי רד"ק, הסבר את הביטוי "השִׁמְרָאֱמֶת לְעוֹלָם", וכתוב מהי המסקנה של רד"ק. (3 נקודות)

בהצלחה!